

NBP

Narodowy Bank Polski

Monety kolekcjonerskie

**Skarby
Stanisława Augusta**

**Zygmunt I Stary
(1506–1548)**

Skarby Stanisława Augusta

Wyjątkowa seria złotych i srebrnych monet kolekcjonerskich o nominałach 500 zł i 50 zł – „Skarby Stanisława Augusta” – odwzorowuje słynną osiemnastowieczną serię medalierską z wizerunkami królów Polski wykonaną na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Królewskie medale powstawały w mennicy warszawskiej w latach 1791–1797/1798. Ich twórcami byli dwaj wybitni medalierzy Jan Filip Holzhaeuser i Jan Jakub Reichel. Medale były wzorowane na portretach namalowanych w latach 1768–1771 przez Marcella Bacciarellego do Pokoju Marmurowego w Zamku Królewskim w Warszawie. Monety emitowane przez Narodowy Bank Polski są wiernymi replikami medali, zachowują średnicę i wysokość reliefu oryginałów. Dotyczy to portretów królewskich prezentowanych na rewersach monet. Odwrotne strony medali z życiorysami królów, umieszczone na awersach monet, zostały pomniejszone, ponieważ towarzyszy im otok z nazwą państwa, godłem Rzeczypospolitej, nominałem oraz rokiem emisji. Życiorysy monarchów, jak również napisy na awersach medali towarzyszące portretom władców, zredagowane są po łacinie. Ostatecznej redakcji tych tekstów dokonał zapewne sam król Stanisław August. Imiona monarchów w języku polskim umieszczone zostały na boku monet; tamże znajduje się nazwa serii „Skarby Stanisława Augusta”.

Poczet królów polskich wykonany na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego składał się z wizerunków 23 monarchów. Był tu o jeden portret królewski więcej niż na obrazach Bacciarellego, którego cykl obejmuje 22 obrazy. Dodatkowy portret Stanisława Leszczyńskiego, umieszczony na medalu, powstał najprawdopodobniej na podstawie obrazu Jana Bogumiła Plerscha. Obie serie, malarska i medalierska, zaczynają się od Bolesława Chrobrego, a kończą wizerunkiem Augusta III Sasa. W Pokoju Marmurowym od XVIII wieku naczelne miejsce zajmuje jednak kilkakrotnie większy od pozostałych królewskich portretów wizerunek Stanisława Augusta w pełnej postaci, w stroju koronacyjnym. Zapewne więc i serię medalierską zamykać miał medal z wizerunkiem aktualnie panującego monarchy. Abdykacja, emigracja i rychła śmierć króla w początku 1798 r. uniemożliwiły realizację tego zamierzenia.

Seria monet „Skarby Stanisława Augusta” obejmuje 24 wizerunki monarchów – 23 z oryginalnej serii królewskiej oraz portret Stanisława Augusta, odtworzony według medali z epoki. Tak jak w XVIII wieku medale, monety będą bite w złocie i w srebrze.

Tomasz Bylicki
starszy kustosz
Muzeum Historyczne m. st. Warszawy

Przedostatni syn Kazimierza, odznaczający się roztropnością, zwycięstwami i majątkiem, współczesny Karolowi V cesarzowi i Franciszkowi I królowi francuskiemu, i im równy. Umarł Roku Pańskiego 1548, mając lat 81, w 42. roku panowania, dnia 1 kwietnia.

Zygmunt I Stary (1506–1548)

Dwunasta moneta serii przedstawia Zygmunta I, piątego syna Kazimierza Jagiellończyka i Elżbiety Rakuszanki, wielkiego księcia litewskiego i króla polskiego od 1506 r., po koronacji syna w 1529 r. nazwanego „Starym”. Był zwolennikiem pokojowego rozwiązywania sporów politycznych, ciesząc się szacunkiem wśród poddanych i wśród władców zagranicznych. Jego panowanie zapoczątkowało polski „złoty wiek” – okres gospodarczego i kulturalnego rozkwitu kraju.

Na rewersie monety widnieje przeniesione z medalu popiersie króla (według obrazu Marcella Bacciarellego) zwrócone w prawo, w koronie na głowie, z krótką brodą nad rurkowaną krezą. Król nosi zbroję, nakrytą bogato haftowanym płaszczem, spiętym ozdobną klamrą, z klejnotem Orderu Złotego Runa na łańcuchu. Jest to pierwszy w serii medal wykonany przez Jana Jakuba Reichla, nowego nadwornego medaliera Stanisława Augusta (Jan Filip Holzhaeusser zmarł w 1792 r.).

Na awersie monety czytamy nieznacznie skrócony tekst z rewersu medalu (w tłumaczeniu): *Przedostatni syn Kazimierza, odznaczający się roztropnością, zwycięstwami i majątkiem, współczesny Karolowi V cesarzowi i Franciszkowi I królowi francuskiemu, i im równy. Umarł Roku Pańskiego 1548, mając lat 81, w 42. roku panowania, dnia 1 kwietnia.*

Zygmunt urodził się w 1467 r., żonaty z Barbarą Zapolya (1512) i Boną Sforza d’Aragona (1518). W latach 1499–1506 książe głogowski. Obrany królem Polski w grudniu 1506 r., koronowany w Krakowie w styczniu 1507 r. Uporządkował i wzmocnił skarbowość, cła i żupy solne. W 1515 r. zawarł sojusz z Habsburgami. W 1526 r. włączył do Korony lenno mazowieckie. Przeprowadził elekcję *vivente rege* syna, Zygmunta Augusta w 1529 r., niedługo potem ustanowił w Polsce elekcję *viritim* (wolną elekcję). W wyniku wojen 1507–1508 i 1512–1522 (mimo zwycięstwa pod Orszą w 1514 r.) Litwa utraciła na rzecz Moskwy Smoleńsk. Po wojnie z Krzyżakami (1519–1520) przyjął w 1525 r. hołd lenny Albrechta Hohenzollerna, księcia Prus (uprzednio wielkiego mistrza zakonu krzyżackiego). Zmodernizował system monetarny i zunifikował z nim pieniądź pruski (1526). Hojny mecenas sztuki renesansowej, przebudował Wawel. Zmarł w 1548 r., pochowany w Krakowie na Wawelu.

Marta Męclewska

Monety kolekcjonerskie Zygmunt I Stary

Nominał 500 zł

metal: Au 999,9/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * ZYGMUNT I STARY *

nakład: do 600 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 12 lipca 2017 r.

Nominał 50 zł

metal: Ag 999/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * ZYGMUNT I STARY *

nakład: do 6000 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 12 lipca 2017 r.

Bolesław Chrobry
(992-1025)
Emisja: 12 III 2013 r.

Władysław Jagiełło
(1386-1434)
Emisja: 3 III 2015 r.

Wacław II Czeski
(1291-1305)
Emisja: 22 V 2013 r.

Władysław Warneńczyk
(1434-1444)
Emisja: 15 IX 2015 r.

Władysław Łokietek
(1320-1333)
Emisja: 13 IX 2013 r.

Kazimierz Jagiellończyk
(1447-1492)
Emisja: 3 XII 2015 r.

Kazimierz Wielki
(1333-1370)
Emisja: 3 III 2014 r.

Jan Olbracht
(1492-1501)
Emisja: 14 VI 2016 r.

Ludwik Węgierski
(1370-1382)
Emisja: 10 IX 2014 r.

Aleksander Jagiellończyk
(1501-1506)
Emisja: 7 XII 2016 r.

Jadwiga Andegaweńska
(1384-1399)
Emisja: 4 XII 2014 r.

Zygmunt I Stary
(1506-1548)
Emisja: 12 VII 2017 r.

Zygmunt August
(1548-1572)

Michał Korybut Wiśniowiecki
(1669-1673)

Henryk Walezy
(1573-1575)

Jan III Sobieski
(1674-1696)

Stefan Batory
(1576-1586)

August II Mocny
(1697-1706, 1709-1733)

Zygmunt III Waza
(1587-1632)

Stanisław Leszczyński
(1705-1709, 1733-1736)

Władysław IV Waza
(1632-1648)

August III Sas
(1733-1763)

Jan Kazimierz Waza
(1648-1668)

Stanisław August Poniatowski
(1764-1795)

Projekt monety w przygotowaniu

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję do upamiętnienia ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Zapraszamy do zapoznania się z planem emisji na stronie internetowej: www.nbp.pl/monety. Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w oddziałach okręgowych NBP oraz przez sklep internetowy NBP.

Na Państwa dodatkowe pytania odpowiedzą nasi konsultanci pod numerami: 22 185 45 96 oraz 22 185 13 03.

Następna moneta z serii „Skarby Stanisława Augusta” – Zygmunt August ukaże się w grudniu 2017 r.

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i Ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat, ani nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki dla działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych.

Więcej o NBP: www.nbp.pl

Narodowy Bank Polski

Dbamy o wartość pieniądza